

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

22. TÝDEN (26.5.2025)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách **CARC**: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Po delším období chladu se obnovila migrace škůdců do porostů, např. u dřepčίκů byl vyšší výskyt v úterý, než v pondělí, předpovídané teploty nad 20 °C nastartují migraci i dalších škůdců. V některých oblastech již začala **masivní migrace třásněnek**. Jsou na brukvovité zelenině i cibuli. Na cibuli není neobvyklé > 10 dospělců/rostlinu. Přibývá mšic, kyjatka hrachová překračuje práh škodlivosti a rychlost množení se bude zvyšovat. Přibývá dospělců zápředníků, mohou se objevit první housenky.

Brukvovitá zelenina - s oteplením se zvýšil přilet dřepčίκů, někde je hodně třásněnek, které zespodu sají na listech, ale jsou regulovány ochranou proti dřepčίκům. V nízkých počtech naletují krytonosci, končí kladení květilky, larvy ještě mohou nějaký čas škodit. Přibývá zápředníků, ale v porostech dospělci zatím jednotlivě, housenky nejsou, ale zvyšování teplot může urychlit líhnutí dospělců a přelet do porostů. Molice zůstávají na nízké úrovni, hromadná migrace nastává v první polovině června.

Ostatní zelenina - cibuli ohrožují třásněnky, začátkem týdne v některých oblastech vysoké počty dospělců, bez ochrany dojde k poškození listů. Mšic je málo, ale pozvolna se objevují v různých plodinách, oteplení může nastartovat hromadný přelet. V některých porostech škodí mšice maková a kyjatka hrachová, na zahrádkách i mšice na okurkách. Ve feromonových lapácích první dospělci obaleče hrachového. Lokálně může škodit květilka všežravá a další druhy škodící na různých plodinách - pokud nevzhází rostliny, mohou být semena v půdě vyžrána larvami květilek. Klade mandelinka bramborová, líhnou se larvy. Lokálně mohou škodit různé druhy housenek a další škůdci. Po deštích mohou poškodit okraje porostů slimáci.

Riziková: třásněnky, dřepčící, drátovci, květilky, krytonosci, mšice, mandelinka bramborová, zápředníček polní aj.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- oteplení zvýšilo početnost, migrují noví dospělci, bude nutné ošetřovat.

Monitoring - do listů jsou vykousané drobné jamky, které splývají, v blízkosti jsou černí nebo světle pruhovaní dospělci několika druhů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Při vysokém výskytu a poškození listové plochy u nezakrytých výsadeb ošetřit insekticidem.

Mšice

- početnost mšic zůstává na nízké úrovni, ale povolna se objevují v nových porostech - přítomnost prozradí slunéčka. Po oteplení se nálet obnoví. Mohou být ve většině plodin. **Škodlivé výskyty** zjištěny zatím jen u **mšice makové** (různé plodiny) a **kyjatky hrachové** na hrachu a pelušce. Na zahrádkách škodí i mšice na okurkách.

Monitoring - prohlídka listů a srdéček, ve kterých se mohou ukrývat. Nepřímo lze sledovat podle přítomnosti slunéček, které se za mšicemi stěhují do porostů.

Ochrana - početnost je většinou nízká, přímé škody sáním (kromě m. makové) nejsou, regulaci mohou zajistit predátoři.

Krytonosci

- pokračuje přilet, výskyt na sledovaných plochách zatím nízký.

Monitoring - počet dospělců se monitoruje prohlídkou/oklepem rostlin.

Ochrana - provádí se proti dospělcům před vykladením vajíček. Při nízkém výskytu larev při sklizni utrhnout napadený list.

Květilka zelná

- končí kladení, líhnou se larvy, objevují se poškozené rostliny, s růstem larev bude poškození přibývat.

Monitoring - bílá vajíčka kladena ve shlucích, vzácně jednotlivě, na části rostlin dotýkajících se půdy. Dospělci podobní na další, hojně druhy dvoukřídlých, monitoring se v praxi neprovádí. Bílé larvy na kořenech - zasychající rostliny vydlobnout i s balem zeminy a prohlédnout - stejné příznaky jsou od drátovců aj. půdních škůdců.

Ochrana - moření sadby; sítě proti hmyzu; ošetření proti dospělcům při výskytu prvních vajíček.

Květilky - další druhy

- na řepách a špenátu jsou miny na listech od k. řepové, květilka všežravá a další druhy vyžirají klíčící semena v půdě (okurky, fazole, sója aj.).

Monitoring - liší se dle druhu květilky a plodiny, u květilky řepné jsou bílá vajíčka na spodní straně listu, ostatní druhy se monitorují odchycem dospělců do žlutých misek, na žluté lepové desky, nebo smýkáním. Určení do rodu je obtížné, vyžaduje stereomikroskop s dobrým zvětšením.

Ochrana - moření semen a sadby, sítě proti hmyzu, ošetření proti dospělcům před vykladením vajíček.

Molice vlašovičnicková

- jednotlivé výskyty zůstávají v porostech v blízkosti řep, nejedná se o hromadnou migraci, ta bude až začátkem června. Většina porostů zatím bez výskytu.

Monitoring - bílí dospělci a vajíčka na spodní straně listů.

Ochrana - síť proti hmyzu; ošetření proti dospělcům před vykladením, dospělci jsou nejcitlivější k insekticidům, kombinovat pyretroidy + olej.

Novinka

Zápředníček polní

- přibývá dospělců, zatím jednotlivě, ale početnost se může rychle zvýšit. Housenky zatím nezjištěny.

Monitoring - drobní dospělci poletují v porostech, sedají na listy rostlin, podle bílé kresby na hřbetě křídel se nedají splést s jiným druhem. Zelené housenky vyžírají listy ze spodní strany, zpočátku zůstává neporušená horní pokožka listu.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Motýli

- početnost je zatím nízká, škodlivé výskyty housenek nezjištěny, ale lokálně mohou škodit různé druhy na různých plodinách.

Monitoring - na různých částech hledat vajíčka a housenky. V závislosti na druhu jsou listy požrané, ukousané nebo svinuté.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Novinka

Třásněnky

- nízké teploty omezovaly migraci, začátkem týdne skokový nárůst, v některých cibulích velmi vysoké výskyty, přilet bude pokračovat
- monitorovat 2x týdně. Vysoké počty i na brukvovité zelenině, tam jsou regulovány ochranou proti dřepčíkům.

Monitoring - dospělci jsou většinou ukryti mezi listy u báze, při vyšším výskytu nebo za teplého počasí je část jedinců i volně na listech. Nymfy jsou světlé, nejčastěji ukryté

mezi nahloučenými listy, snadno se zamění za světlá zrnka písku. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. Mladé nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy, kde na ně přípravky nefungují - počkat, až se začnou rozlézat volně na listy. Účinnost postřiku závisí na kvalitě ošetření, je třeba seřadit postřikovač takovým způsobem, aby byla pokryta ideálně celá plocha listů, pokud zůstane mezi kapkami neošetřená plocha, přežije část třásněnek i spor hub, které se přemnoží a předčasně listy zničí.

Drátovci - sledování ukončeno

- v závislosti na početnosti a plodině budou škodit až do začátku léta. Po letní pauze obnoví škodlivost od srpna/září až do sklizně citlivých plodin v pozdním podzimu.

Mandelinka bramborová - sledování ukončeno

- s různou intenzitou bude škodit až do léta.

Další škůdci

- pomalý růst rostlin v chladném počasí, na poslední období nadprůměrný výskyt přizemních mrazíků může podpořit početnost druhu, který normálně neškodí. Škody mohou být lokální, pouze na části pole
- nezanedbat monitoring.

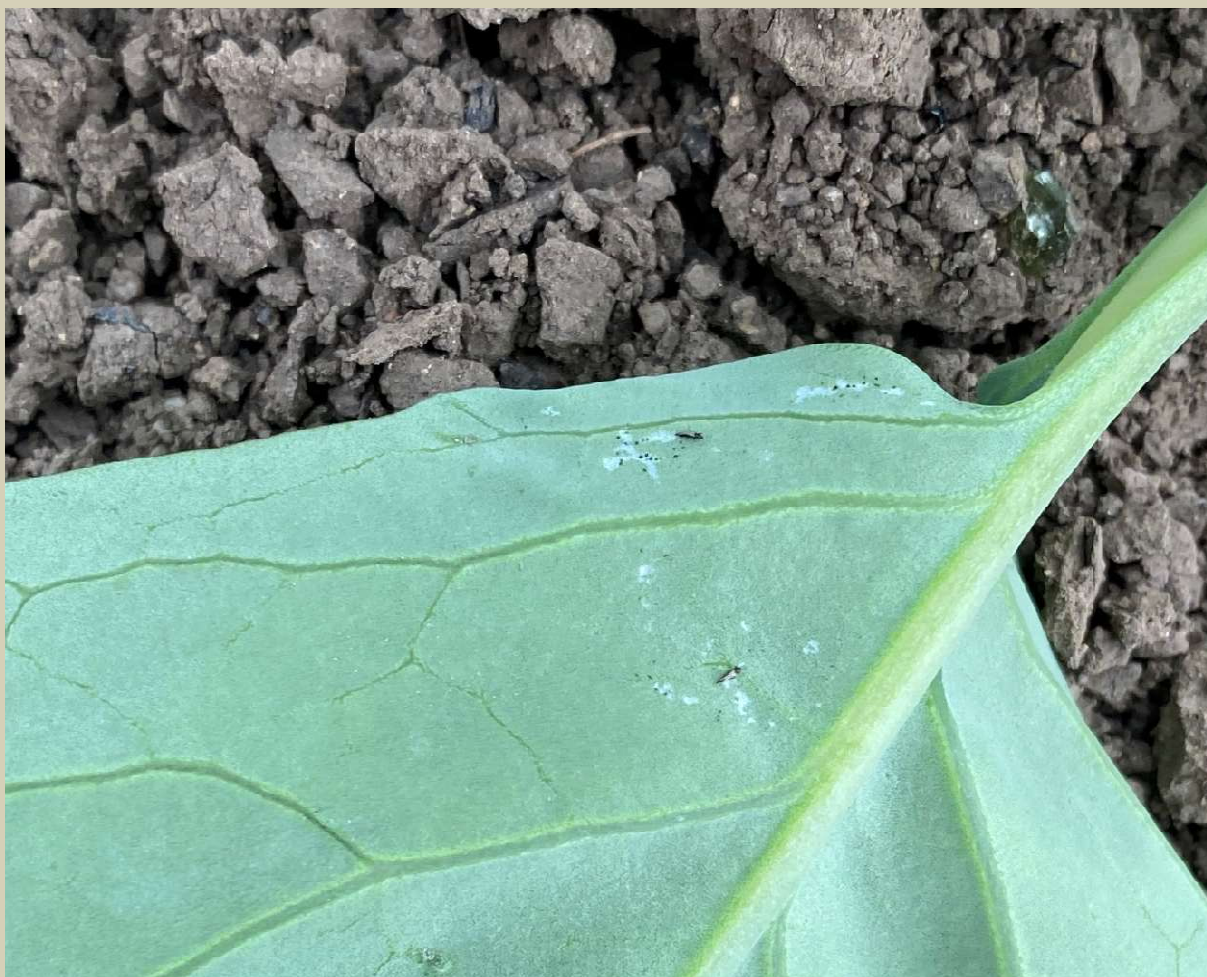
Pokud si nevíte s určením rady, pošlete foto na email: kamil.holy@carc.cz, v rámci monitoringu pro zelináře je bezplatné poradenství a diagnostika škůdců.

Užitečné organismy

- ve vyšších počtech pouze dospělci slunéček, občas pavouci a mšicomaři.

Migrace třásněnek - v některých porostech až desítky tmavých dospělců/roślinu + budou přibývat světlé nymfy

Třásněnky jsou i na listec kedlubnů - světlé posátí listů s tmavými kupičkami trusu

Přibývá zápředníčků

Obaleč hrachový ve feromonovém lapáku

Početnost kyjatky hrachové roste, někde již překročen práh škodlivosti